

Mertebeler we kemlikler: Gybat we içigaralyk

Category: Jemgyýetçilik tankydy, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 21 января, 2025

Mertebeler we kemlikler: Gybat we içigaralyk GYBAT WE İÇİGARALYK

- ❖ Pygamberiň aýdany: "Kyýamat günü adamyň eline, etmedik ýağşylyklary ýazylan sahypa berler. Ol "Eý, Hudaý, bular maňa nireden geldi?" diýip soranda, ol "Bu adamlaryň sen hakda eden gybaty, ýöne sen ony bileňok" diýer.
- ❖ Enesiň aýdany: "Gybat edeniň orazasy bozular".
- ❖ "Gybat täretiňi bozarmy?" diýip, Mujahytdan soralanda, ol "Hawa, sogabyň hem kemelder" diýipdir.
- ❖ Bir adam Ibn Siriniň ýanyna gelip "Sen hakda gybat etdim welin, şony maňa halal etsene" diýipdir. Ol: "Hudaýyň haram eden zadyny halal etmäge hakym ýokdur" diýip, jogap beripdir.
- ❖ Asmagynyň aýdany: "Çarwa arabyň biri dostlarynyň üstünden düşüp, gybat edip oturan adamlaryň ýanyna barypdyr. Ol: "Eý adamlar! Bu ýalan gürrüňi goýuň, ol şu ýerde hazır bolsady, derrew ony öwüp başlarsyňz" diýipdir.
- ❖ Dygbylyň sözleri: "Mertebämi görüp bilmeýän adama, gybatymy edýär. Ýagşylar bolsa, eşidendikleri üçin alkyş aýdýar.

Göripleriň käbiri, gabat gelemde, ýüzüme gülüp bakýar, gözden ýitdigim içýan bolup çakýar. Zeminiň ýüzi göriplerden şeýle bir dolupdyr, indi dünýä hem şolardan ýaňa dar görünýär".

- ❖ Başga biriniň sözleri: "Günde yüz öwüsýän käbir adamlar bar. Olar öwütçimi, görüp mi aňlar ýaly bolmady. Men bulara şeýle bir haýran galýaryn: Bir eli bilen aýagyňdan aslyşsa, beýleki eli bilen başyňy sypap dur. Bularyň ýanynda arkamy alsa, olaryň ýanynda ýere çalyp dur. Eý, adamlar, aralary asmandan uzak bolan bi iki gylyga birlikde ýapyşmaň!"
- ❖ Abdylla ibn Mübäregiň aýdany: "Biri hakda gybat etmeli bolsa, atam hakda ederdim. Sebäbi ol ýagsylyk edenime degýän adam".
- ❖ Abdylla ibn Tahryyň sözleri: "Özgeden aýyp tapsaň, öz nogsanyň hem açylar. Ilden gizläp ýören aýbyň illere aýdarlar. Adamlarda ýok zady olara ýöñkemek, Hudayýň we ilin öñünde uly gündür. Bir akyldaryň sözünü diňle, ol parasatly söz synalan zatdyr: Adamlar hakda söz açsaň, olaryň aýbyný aýtma. Seniň üçin öz aýbyňdan uly nogsan bolmasyn. Olaryň aýbyný gözläp başlasaň, aýbyný taparsyň, ýöne öz aýbyň olaryňkydan has köpdür".
- ❖ Ibn Apbasyň rowaýaty: "Allatagala Mus pygambere: "Eý, Musa, soňky demiňde gybatyna toba edip ýogalan adam iň soňky bolup jennete girer. Gybat edip ýogalan adam, ilkinji bolup dowzaha girer" diýipdir.
- ❖ Abdylla ibn Mübärekden gybat hakda soralypdyr. Ol: "Ýüzüne aýdyp bilmejek zadyňy, ýeňsesinden gürlemek" diýip, jogap beripdir.
- ❖ İki sany hristiýan tebibi Ibn Siriniň ýanyна barypdyr. Olaryň biri daşary çykanda, Ibn Sirin beýleki tebibe bakyp: "Eger gybat hasaplamaşaňyz, haýsyňyz ökde diýip soraýjakdym?!" diýipdir.
- ❖ Pygamberiň aýdany: "Öz ýanynda gybaty edilen musulman

doganyny başardygyça goldan adamy Hudaý iki dünýäde hem goldar. Pisint etmän üstünden düşýäni bolsa, Hudaý iki dünýäde hem kösençlige duçar eder".

❖ Omar ibn Abdyleziziň aýdany: "Özüňe ýamanlyk eden adamynyň ýamanlygynyň mukdaryna görä sögmäge rugsat berilýär. Emma artykmaç sögseň, onuň üçin sogap, saňa bolsa günädir".

❖ Hatyn Asamnyň aýdany: "Ýalançy – dowzahyň iti, görip – dowzahyň doňuzy, gybatçy we gepçi – dowzahyň maýmynydyr!"

❖ Sufýanyň aýdany: "Iýas ibn Mugawyýanyň ýanyndadym. Gapdalymdan bir adam geçip gitdi welin, men ondan bir zat soradym. Ol: "Dymyp otyr" diýdi. Soňra: "Eý, Sufýan, rumlylar bilen söweše gatnaşdyňmy? Türkler bilen söweşip gördüňmi?" diýdi. Men: "Ýok" diýdim. Ol: "Görýäňmi, duşmanlaryň senden sag-salamat, musulman doganyňa bolsa ezýet berýärsiň" diýdi. Gaýdyp şeýle hereket etmedim.

❖ Wehp ibn Münepbihiniň aýdany: "Gepi-gybaty adamlaryň agzynda sakgyç bolýança, adam mertebeli bolup bilmez".

❖ Ibn Mesgudyň aýdany: "Gybat-azgyn karylaryň iýimişi, bozuklaryň meýlisi, patyşalaryň bossany, aýallaryň örüsü, itpisint adamlaryň iýimiti, takwalaryň zir-zibilidir".

❖ Pygamberiň aýdany: "Adamlaryň etini iýýäniň (gybatyny edýäniň) orazasy kabul bolmaz".

❖ Mekhulyň aýdany: "Gybatyň ähli ýagşylygyň iýishi, oduň pagta übtüğini köýdürüşinden hem çaltdyr".

❖ Sagyt ibn Jubeýriň aýdany: "Hudaý hiç bir zady ýadyndan çykarmaýar. Yöne onuň ähli işiniň sogabyny adamlara eden gybaty köýdürüripdir".

❖ Pygamberiň aýdany: "Bu dünýäde adamlaryň etini diriligine iýýän adamlar, dowzahda porsy maslyk bilen bakylar".

❖ Pygamberiň aýdany: "Kim musulmanyň aýbyny örtse, Hudaý onuň

hem aýbyny gizlär. Musulmandan aýyp tapan, tä özi şoňa duçar bolýança, dünýäden gitmez".

﴿ Isa Mesihîň aýdany: "Adamlaryň aýbyna hojaýynlar ýaly seretmän, bendeler ýaly öz aýbyňzy gözläň. Doganynyň gözünde gara görýän adam, öz gözünüň (gara)görejinj görüp bilyän däldir".

﴿ Bir adam Iýas ibn Mugawyá şeýle diýipdir: "Men aýby köp bir adamyny bilyärin. Aýby köp diýyänimiň sebäbi, ol elmydama özgeleriň aýbyny ýatlaýar. Şeýtmek bilen ol öz aýbyny örterin öýdýär".

﴿ Abul Atahyýanyň sözleri: "Adamlaryň ählisi özgäň aýbyny görmäge zor, özüne gezek gelende kör. Öz aýbyny örtüp, özgeleriňkini paş edýän kişiden haýyr bolmaz".

﴿ Asmagynyň aýdany: "Abraýly adamlaryb meýlisinde, bir kişi beýlekini ýamanlapdyr. "Sen özgeleriň aýbyny ýaýmak bilen, öz aýbyň köplüğini bildirdiň. Sebäbi, adamyň özünde näçe mikdar aýyp bar bolsa, ol özgelere-de şonça aýyp ýoňkeýär" diýip, ýaşuly dillenipdir.

﴿ Ýahýa ibn Eksemiň sözleri: "Hudaýa şirk ýetirmekden soňky iň uly aýyp – öz nogsanlygyň bilmezlikdir".

﴿ Huraýmynyň sözleri: "Özi nogsanly bolup, özgeleriň arkasyndan gybat edýän adamlaryň ýürekliigidigine haýran galýaryn".

﴿ Käbir hekimleriň aýdany: "Biriniň aýbyny açsaň, şonuň ýaly nogsanyň özünde döremeginden häzir bol".

﴿ Başga biriniň sözleri: "Adamyň eden işini ýazgarmajak bol. Seniň özüňem olardan üýtgeşik dälsiň. Kim özgäň aýbyny ýatlap, özüniňkini örtýän bolsa, onuň akylyna zeper ýetendir".

﴿ Hasanyň aýdany: "Özünde aýyp barka, iliň aýbyny ýaýyp ýören adam, tä bu pişesini goýup, öz aýbyny düzeldýänçä, imanyň hakykatyny duýmaz".

- ❖ Abu Zueýbiň sözleri: "Ol biriniň öz aýbyna gözü düşmez. Özgäň aýbyna nazary kaklyşdygy sypdymaz. Adam öz aýbyny bilen çagy, özgelerden nogsan gözlemekden batyl galýar".
- ❖ Rabyg ibn Huseými bir gezek Abdylla ibn Mesgudyň ýanyна giripdir. Abdylla oňa: Eý, Abu Huseým, adamlary nähili görýärssiň?" diýende, ol: "Eý, Abu Abdyrahman, öz günäleri üçin arkaýyn, özgeleriň günäsinden bolsa gorkýarlar. Illeriň ýamanlyklaryny görýärler, özleriniňkini bolsa gözlerini ýumýarlar. Sen hem ilki özüňe gara, şonda özgelere meşgul bolmaga eliň ýetmez" diýdi.
- ❖ Halid ibn Welid bilen Sagd ibn Abu Wakgasyň arasynda dawa-söz bardy. Bir adam Sagdyň öýünde-kä, bu sözi Halid ibn Welide aýtdy. Ol: "Diliňi sakla, biziň aramyzda näme bar bolsa, ol hiç haçan dinimize zeper ýetirenok" diýipdir.
- ❖ Muny maňa Basradakam Kazy Abu Abdylla Nuhawendi gürrüň berdi. Abu Asymyň sözi: "Iliň donundan çekseň, iller seniň donuňdan aslyşar, ýagny ilden aýyp gözleseň, olar hem senden aýyp tapar".
- ❖ "Gybat näme?" diýip pygamberden soralanda, ol: "Onuň halamaýan zady bilen doganyň ýatlamak" diýipdir. "Eý, Pygamber, eger meniň aýdýan häsiýetlerim şonda bar bolsa näme?" diýende, Pygamber: "Eger ol şonda bar bolsa, oňa gybat diýilýär. Eger onda ýok zady aýtsaň, onda ol töhmet bolýar" diýipdir.
- ❖ Pygamberiň aýdany: "Bu dünýäde adamlaryň etini diriligine iýýän adamlar, dowzahda porsy maslyk bilen bakylar".

Terjime eden: Rahmet GYLYJOW.

Reýhan HOREZMI "Mertebeler we kemlikler" Jemgyýetçilik tankydy